

Een nieuwe context voor een kerk: De Vredekerk te Bussum

Door Wim Westinga

Opdrachtgever: Dudok Wonen

Architect: Inbo Architecten BNA Woudenberg, Projectarchitect: Wim Westinga

Aannemer: Slokker Bouwgroep B.V. Almere

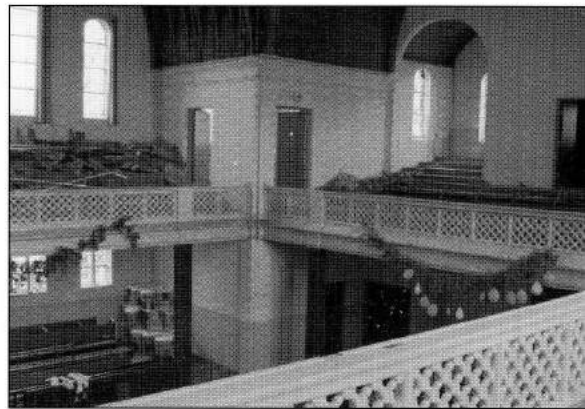

Afb. 1: Vredekerk gezien vanaf Landstraat voor de ombouw

Inleiding

Nadat eerdere pogingen voor de herontwikkeling van de Vredekerk, die sinds 1996 leeg stond, waren gestrand, werd in het voorjaar van 2004 aan Inbo architecten gevraagd om een realiseerbaar plan te maken voor het ombouwen van de kerk tot een appartementengebouw.

Slokker Vastgoed en Dudok Wonen (toen nog Patio) waren overeengekomen dat de kerk door Dudok zou worden ontwikkeld en de achter de kerk gelegen nieuwbouw door Slokker (ook ontworpen door Inbo architecten).

Afb. 2: Interieur niet meer gebruikte Vredekerk

Stedenbouwkundige context

Hoewel de opdracht op deze wijze over twee partijen tot stand kwam, heeft ondergetekende, als verantwoordelijk projectarchitect, dit steeds gezien als mogelijkheid om niet alleen de kerk zelf te vernieuwen maar ook de omgeving ervan zodanig vorm te geven, dat er een nieuwe context voor de kerk kon ontstaan.

De kerk staat met de entreezijde en met de toren naar de stedelijke ruimte die wordt gevormd door de rotonde (waaraan ooit het bekende historische gebouw "Irene" heeft gestaan). Deze ruimte vormt de feitelijke ingang tot het centrum van Bussum.

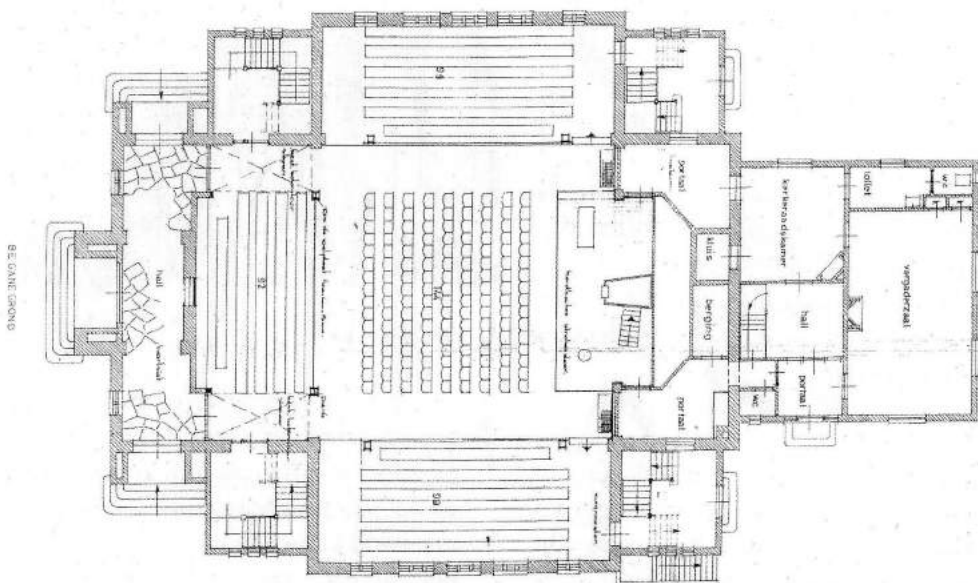
De achterzijde van de kerk was volledig onbelangrijk gemaakt door een aangebouwde consistorie. Door deze weg te nemen ontstond de mogelijkheid de achterkant op te waarderen.

In het stedenbouwkundig plan is een

hofvormige ruimte gemaakt waarvan 3 wanden worden gevormd door nieuw te bouwen woningen en de 4e wordt bepaald door de achtergevel van de kerk. De Noordzijde van de kerk was vooral door bestaande bomen aan het zicht onttrokken. Door deze deels weg te nemen en te snoeien is deze gevel weer zichtbaar gemaakt. De zuidzijde van de kerk is in het stedenbouwkundig plan vrij gehouden. De ruimte tussen deze gevel en de zijgevel van het nieuwe appartementengebouw langs de Nieuwstraat, wordt bepaald door een bestaande rode beukenboom. Door deze ruimte af te schermen met een hekwerk langs de straat, is de sfeer van de hof rond de kerk benadrukt.

Bestaande gebouw

Het bestaande kerkgebouw dateert uit 1914. Het ontwerp is van architect C.Doornenberg.

Afb. 3: Plattegrond bestaande gebouw

De plattegrond heeft de vorm van een Grieks kruis en is dus alzijdig symmetrisch. De toren is aan de westkant toegevoegd en markeert de hoofdentree van de kerk. In de oksels van de kruisvormige plattegrond zijn vier trappenhuisen toegevoegd. (zieafb. 3) Het voordeel van deze plattegrondopzet is dat er een vrijdragende kapconstructie kan worden toegepast. In de (kerk)ruimte konden zo hinderlijke constructies zoals kolommen worden voorkomen. Tegenover de hoofdentree bevond zich de preekstoel met daarboven op een bordes het orgel. De ruimtes haaks op deze as waren voorzien van balkons.

Onder de kapconstructie was, in de vorm van een tongewelf, een plafond aangebracht van houten delen. De vloer van de kerk was aflopend aangebracht richting preekstoel waardoor elke kerkbezoeker goed zicht had op de preekstoel. Het interieur van de kerk was sober en doelmatig.

De architectuur van de kerk is een voorbeeld van de rationalistische stijl van het begin van de vorige eeuw. Het hoofdvolume (Kerk met toren) en de verticale raamvoering appelleren aan traditionele kerkvormen. De uitwerking van de gevels is ingetogen. De ramen bestonden uit eenvoudige, niet beschilderde glas-in-lood ramen. In de detaillering van het metselwerk rond de ramen zijn enige decoraties verwerkt in de vorm van profielstenen, metselverbanden en sluitstenen van zandsteen. Wellicht kan hierin een relatie worden gezien met de op dat moment heersende stijl van de Amsterdamse school.

Nieuwe indeling

Bij het ontwerp voor een nieuwe indeling van het gebouw is gestreefd naar een oplossing die zoveel mogelijk de geometrie van de ruimte respecteert. Bovendien is de ruimtelijkheid als belangrijk uitgangspunt gehanteerd.

Er is een ontsluitingstrook ontworpen die de volledige hoogte en diepte van de kerk beslaat.

Hierin bevinden zich trappen en lift. Door deze keuze is ruimtelijk iets van de kerk ervaarbaar gebleven. Door de achtergevel open te maken (deze was dicht gemetseld vanwege de opstelling van het orgel en de aanbouw van de consistorie), kan via deze centrale ruimte voldoende licht naar binnen treden.

Afb. 4: Achtergevel met daarachter trappen en lift

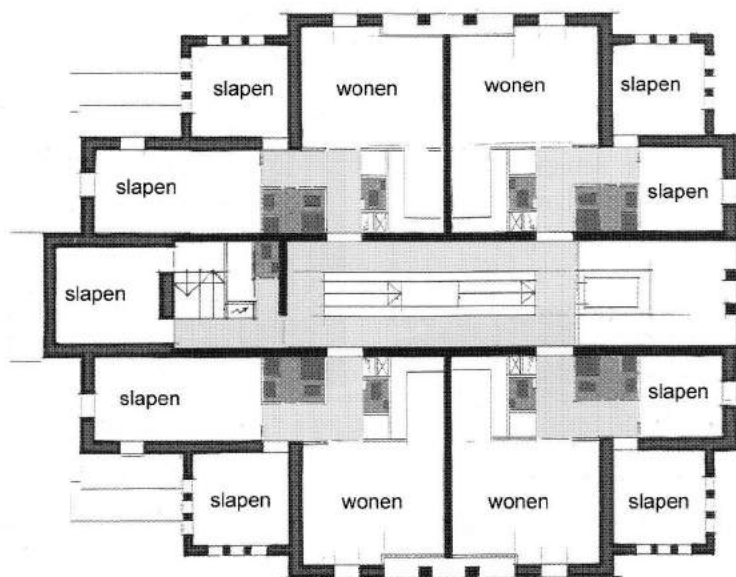
Om dit te versterken zijn de trappen open gemaakt en is een glazen lift toegepast. De vloer van het gebouw is uitgevlakt en het peil is daardoor op 80 cm boven maaiveld komen te liggen. Hierdoor is het niveau van de hoofdtoegang

gehandhaafd en is de achteringang 80 cm opgehoogd. Het peil van de appartementen op de begane grond is ook op 80 cm boven het maaiveld gelegen. Door een extra liftstop op maaiveldniveau is een drempelloze toegang tot het gebouw gecreëerd.

Ter weerszijden van de centrale hal bevinden zich de appartementen. Als

die de volledige hoogte van de toren beslaat. De onderste woonlagen zijn via split-level verbonden met ruimtes (entree, badkamer en keuken) in de oude kerkruimte. De bovenste verdieping bevindt zich achter de voormalige galmgaten en heeft rondom uitzicht over Bussum. (zie afb. 6) Op deze wijze zijn er 18 appartementen in het gebouw aanwezig.

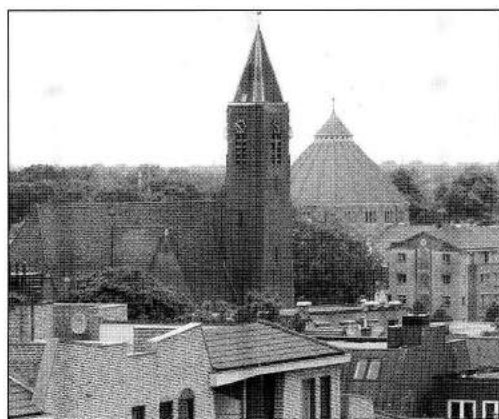

Afb. 5: Plattegrond nieuwe indeling

basisindeling zijn 4 appartementen per verdieping aanwezig. Ze bestaan uit een woonkamer, keuken, twee slaapkamers (één in het voormalige trappenhuis) en een badkamer. (zie afb. 5) Op de begane grond is aan de noordzijde een appartement ingewisseld voor de bergingen.

In de kap bevinden zich 2 appartementen. In de woonkamers van deze woningen is de oude kap volledig zichtbaar. Dit geeft deze woonkamers een bijzonder karakter.

In de toren is een woning ontworpen

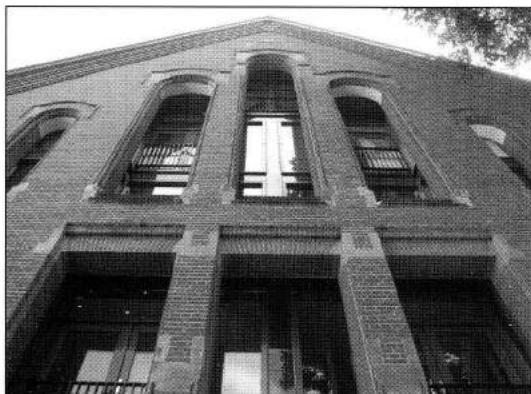
Afb. 6: Vanuit toren Vredekerk gezien
Wilhelminakerk en Koepelkerk

Architectuur

Bij het ontwerp voor de herinrichting van het gebouw is het bestaande karakter zo veel mogelijk gerespecteerd. Dat geldt vooral ook voor de aanpassing van de gevels.

De verticale raamvoering is uitgangspunt. Bestaande openingen zijn gebruikt voor de nieuwe ramen. De lichttoetreding van de woonkamers is gerealiseerd door verdiepingshoge puien 80 cm binnen de bestaande gevel te plaatsen. In deze puien zijn dubbele openslaande deuren opgenomen die als “Frans balkon” dienst doen.

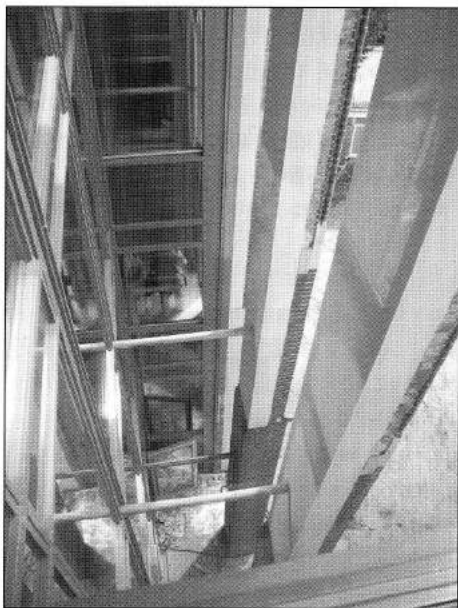

Afb. 7: Zijgevel met franse balkons

Hierdoor is voorkomen dat het karakter van het gebouw met balkons zou worden ontkracht. De gebruikte openingen voor de woonkamers zijn, met een onderbreking ter plaatse van de oude kerkbalkons, naar beneden doorgetrokken. Hierdoor is de verticale uitstraling versterkt.

Een vergelijkbare behandeling is bij de achtergevel toegepast. Hier lopen de verticale openingen ononderbroken

door over de volle hoogte van de hal. Achter de glazen pui beweegt de glazen lift.

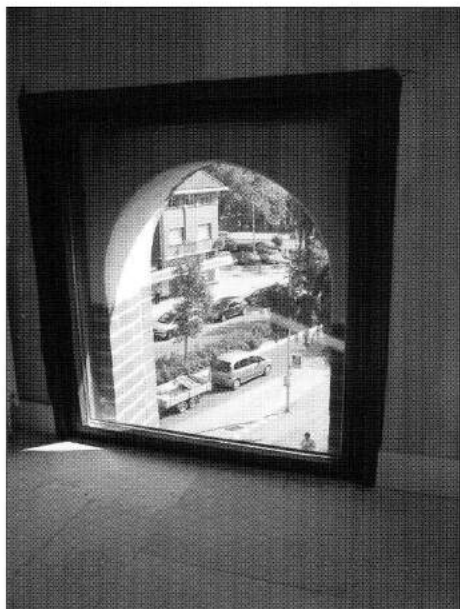

Afb. 8: De glazen lift aan de binnenzijde van de achtergevel

De beleving van buiten, maar ook van binnen, krijgt een extra gelaagdheid door de dubbele gevelopbouw.

Voor de belichting van overige ruimtes zijn de bestaande openingen gebruikt. De vloeren van de appartementen zijn daar aan de binnenzijde zo aangesloten dat er meerdere lagen mee worden belicht. De consequentie is dat soms een raam hoog en soms laag in de gevel aansluit. (zie afb. 9)

De metselwerkdecoraties in de gevels zijn zo veel mogelijk in de originele staat gehandhaafd. Daar waar openingen zijn aangepast is dat zichtbaar door de originele zandsteen elementen te handhaven en het ontbreken van profielstenen te accepteren.

Het gerealiseerde ontwerp, het vernieuwen van het dak en het schoonmaken en aanhelen van het metselwerk bevestigen de Vredekerk in haar karakter als gebouw.

De nieuwe functie geeft haar een nieuwe toekomst.

Afb. 9: Raam in een appartement die laag aansluit in gevel

VAN LEEUWEN METAAL

Bezoek onze website: www.vanleeuwenmetaal.nl of bel +31 (0)35 693 35 68

Veelzijdig in metaal

Van Leeuwen Metaal is een veelzijdig bedrijf in 'de metaalbranche. Naast de Smederij, heeft ons bedrijf expertise in Technische Beveiliging, Metaalbewerking, Metalen meubels en Hekwerken. Hierdoor is Van Leeuwen Metaal in staat de meest uiteenlopende projecten aan te nemen, waarbij de diverse disciplines elkaar aanvullen. Een kwalitatief hoogwaardig eindproduct is hierdoor gewaarborgd.

De Nieuwe Vaart 46, Industrierrein 'De Nieuwe Vaart', 1401 GS Bussum

VAN LEEUWEN
SMEDERIJ

VAN LEEUWEN
BEVEILIGING

IRON DESIGN
METALEN MEUBELN

VAN LEEUWEN
METAALBEWERKING

VAN LEEUWEN
HEKWERKEN